

Verkade albums

Marjan Pelle- van Ooijen

Bij ons in een kast liggen enkele “Verkade albums”. De boeken zien er oud uit en ook aan de binnenkant is te zien dat ze niet nieuw meer zijn. Vergeelde, gekartelde bladzijden met tekst en daarnaast ingeplakte plaatjes. Deze albums waren van de oma van Bart (Pelle), oma De Kuijper. Bart heeft interesse voor alles wat groeit en bloeit, wat hij niet van een vreemde heeft, want dezelfde oma De Kuijper moet destijds bij haar huisje aan de Nieuwe Steeg een tuin vol bloemen hebben gehad.

We hebben vier verkade-albums: Blonde Duinen, De Bonte Wei, Vetplanten en Dierenleven in Artis. Blonde Duinen is uit 1910 en is het oudste boek dat wij hebben.

Het boek begint als volgt:

“Nu wij aan een tweede reeks van onze natuuralbums beginnen, mag ik wel eenige woorden zeggen omtrent de bedoelingen en beteekenis van het werk.

Wij mogen wel zeggen, dat de oorspronkelijke bedoeling, de bevordering van den bloei der industrie inrichtingen van mijn vrienden Verkade, langzamerhand op den achtergrond is geraakt. Wie de Jaargetijden Albums kant en klaar voor zich heeft, zal allerminst den indruk krijgen van te doen te hebben met een reclame-uitgave.

Plaatjes uit het boek “Blonde Duinen”

Wanneer Wenckebach, Voerman, Van Oort (dat zijn de illustratoren) en ik aan 't werk zijn, dan denken wij ook in 't geheel niet aan de mooie fabriek aan de oevers van de Zaan, maar wel aan de vriendelijke eigenaars, die den gelukkigen inval hebben gehad, alles zoo in te richten, dat tienduizenden jongelui op gemakkelijke en weinig kostbare manier in 't bezit kunnen komen van goede gekleurde afbeeldingen van onze Nederlandsche planten en dieren. En wij hopen dat hierdoor bevorderd zal worden de omgang met de natuur.”

Dit is geschreven door de heer Jac. P. Thijse, auteur van het boek. Hij schreef als natuurkenner ook de teksten bij de plaatjes.

Uit dit stukje tekst blijkt, dat Blonde Duinen niet het eerste boek is dat Verkade heeft uitgegeven.

Er is een eerdere reeks natuuralbums uitgegeven. En wel in 1906 het boek Lente, in 1907 het boek Zomer, in 1908 het boek Herfst en in 1909 het boek Winter.

Een stukje tekst uit het boek Lente uit 1906:

Plaatje uit het boek "lente" uit 1906.

"Het is nog niet uitgemaakt, wie het eerst de Lente proclameert: de zanglijster, de sneeuwklompjes of de hazelaar. het eene jaar komt de vogel het eerst met 't nieuwtje, het ander jaar de heester, of de bloem, maar in ieder geval weten zij het altijd eerder dan de menschen, die op de kalender afgaan, en meenen, dat de Lente den eenentwintigsten Maart haar intocht doet."

Aan het einde treft u een schematisch overzicht van de uitgegeven Verkade-albums aan.

De belangstelling voor de natuur in Nederland kreeg door het uitbrengen van Thijse's Verkade-albums een enorme impuls. De gewone manier van schrijven maakte hem in alle lagen van de bevolking geliefd.

Schets van een tekening voor een "reclameplaatje".

Vermoedelijk heeft geen reclame-actie in Nederland zoveel succes gehad als de albumreclame van de firma Verkade.

De sport van het verzamelen en ruilen van de plaatjes, in combinatie met de hoge kwaliteit van de albums, vormde van meet af aan de sleutel van het succes.

De Verkade-albums, die in enorme oplagen verschenen, stimuleerden niet alleen de omzet van de fabrikant, maar bevorderden tevens de kennis van natuur en landschap en legden de basis voor de natuurbeschermingsbeweging.

Wat echter begon als een reclame-actie is uitgegroeid tot een waar begrip.

Verkade ging dus al in 1906 er toe over om plaatjes bij de verpakte koek en in bussen beschuit te sluiten. In 1900 kocht de eigenaar van de Verkade-fabriek (Ericus Verkade Jr.) via een importeur een partij afbeeldingen met de gedachte ze voor reclame te gebruiken. De plaatjes leken aanvankelijk een miskoop, maar ze werden wel bewaard. Een paar jaar later werden ze bij koek en beschuit ingesloten. Voor de Nederlandse markt was dat een nieuwtje dat insloeg als een bom. Eerlijk gezegd had de directie van de Verkade-fabriek dat niet verwacht.

Het gebruik van de plaatjes was zelfs een soort noodsprong omdat het geld ontbrak om op een andere manier reclame te maken. Het was een meevaller dat jong en oud plaatjes gingen verzamelen.

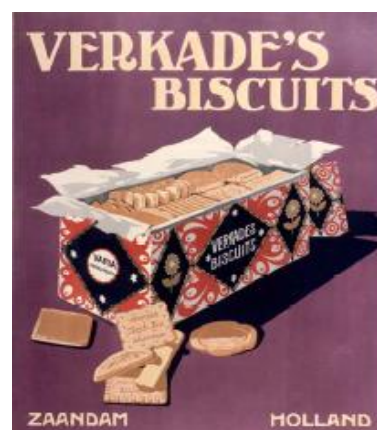
Omdat te stimuleren werden voor f 0,25 de albums verkocht. In het eerste jaar (1903) kon ook wat de albumverkoop betreft al van een succes worden gesproken. We praten hier over de voorlopers van de "echte albums", want, zoals eerder gezegd, kwam in 1906 het eerste "echte" Verkade-album uit.

De Verkade-albums lijken de eeuwige jeugd te bezitten. Nog steeds zijn de natuurboeken een gewild verzamelobject. De albums, ooit uitgegeven met de bedoeling de verkoop van Verkade-producten te stimuleren, zijn ook inhoudelijk nog steeds de moeite waard door de hoogwaardige bijdragen van de verschillende auteurs en de artistieke inbreng van de schilders en tekenaars. Deze gelukkige combinatie van kunst, kennis en reclame bracht in het vooroorlogse Nederland een ware verzamelwoede van plaatjes teweeg.

Verkade werd een begrip door de meest succesvolle reclame-actie die ooit in Nederland is gevoerd. De achterkant van de kleurenplaatjes werd altijd goed benut. Behalve voor de naam van het album en naam en nummer van het plaatje, gebruikte Verkade de ruimte meestal om zijn producten aan te bevelen of reclame te maken voor de albums.

Ook verschenen er wel mededelingen voor de verzamelaars over het ruilen, bewaren en inplakken van de plaatjes.

Overzicht van de uitgegeven Verkade-albums:

Jaar	Titel	f prijs	oplage
1903	plaatjesalbum (nr. 1)	0,25	10.280
1904	plaatjesalbum (nr. 2)	0,25	15.840
1905	plaatjesalbum (nr. 3)	0,25	17.425
1906	Lente	0,50	28.112
1907	Zomer	0,50	30.565
1908	Herfst	0,50	26.083
1909	Winter	0,50	24.964
1910	Blonde Duinen	0,50	30.788
1911	De bonte wei	0,50	27.247
1912	Het Naardermeer	0,50	26.921
1913	Bosch en heide	0,50	27.027
1914	Langs de Zuiderzee	0,50	34.230
1915	De Vecht	0,50	31.950
1916	De IJssel	0,75	23.473
1918	Friesland	1,00	±16.000
1925	Mijn aquarium	0,50	84.370
1926	De bloemen in onzen tuin	0,50	89.240
1927	Texel	0,75	100.300
1928	Kamerplanten	0,75	127.948
1929	Paddenstoelen	0,75	110.450
1930	Zeewateraquarium en terrarium	0,75	103.604
1931	Cactussen	1,00	129.577
1932	Vetplanten	1,00	104.392
1934	De bloemen en haar vrienden	0,85	110.547
1935	Hans de torenkraai	0,75	111.363
1936	De boerderij	0,75	126.932

1937	Waar wij wonen	0,75	110.572
1938	Onze groote rivieren	0,75	104.138
1939	Dierenleven in Artis	0,75	155.374
1940	Apen en hoefdieren in Artis	0,75	123.584
1965	Vogelzang	4,95	188.311
1988	Vogels in Artis	29,90	13.000
1990	Dichterbij de Natuur I	19,90	40.000
1991	Dichterbij de Natuur II	21,90	52.000
1995	Eik en beuk	35,00	80.000

Jac. P. Thijsse werd in 2005 genoemd in een reclamespotje van NUON en Natuurmonumenten. Hij had toen 100 jaar geleden, in 1905, aan de wieg van Natuurmonumenten gestaan en is de pionier van de Nederlandse natuurbescherming.

Hij schreef menig natuurboek en bracht de natuur dichtbij de gewone mens.

Van deze historische figuur is een biografie verschenen, genaamd

“Jac. P. Thijsse; Een biografie”.

Bron o.a.: verkade-albums en www.verkade.nl

Jac. P. Thijsse